Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto
Jyväskylä University Digital Archive

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Frigren, Pirita; Hytönen, Kirsi-Maria; Koskinen-Koivisto, Eerika; Saarimäki, Pasi

Title: Nuoret tutkijat kaukana idässä : raportti Conferences of International Committee for Historical Sciences (ICHS/CISH) and International Federation for Research in Women's History (IFRWH) Jinanissa, Kiinassa 23.-29.8.2015.

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Frigren, P., Hytönen, K.-M., Koskinen-Koivisto, E., & Saarimäki, P. (2015). Nuoret tutkijat kaukana idässä : raportti Conferences of International Committee for Historical Sciences (ICHS/CISH) and International Federation for Research in Women's History (IFRWH) Jinanissa, Kiinassa 23.-29.8.2015.. J@rgonia, 13(26). http://research.jyu.fi/jargonia/artikkelit/jargonia26_raportti_Frigren_et_al.pdf

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

J@RGONIA
- ELEKTRONINEN JULKAISU
ISSN 1459-305X
© Helan tutkijat ry

26/2015 http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201512103966

Nuoret tutkijat kaukana idässä

Raportti: Conferences of International Committee for Historical Sciences (ICHS/CISH) and International Federation for Research in Women's History (IFRWH) Jinanissa, Kiinassa 23.–29.8.2015.

Pirita Frigren, Kirsi-Maria Hytönen, Eerika Koskinen-Koivisto ja Pasi Saarimäki

Historioitsijoiden maailmanjärjestö, International Committee for Historical Sciences, ICHS on perustettu vuonna 1926 Genevessä. Elokuun lopussa Kiinan Jinanissa järjestettiin organisaation 22. kansainvälinen konferenssi yhteistyössä Shandongin yliopiston ja Kiinan historioitsijoiden yhdistyksen kanssa. Tapahtumaa ei turhaan kutsuttu kiinalaisissa tiedotusvälineissä historioitsijoiden olympialaisiksi. Ensimmäistä kertaa Aasiassa järjestetty konferenssi kokosi yhteen kaksituhatta historian ja lähitieteiden edustajaa ja sen tunnuslauseena oli, ei enempää eikä vähempää kuin: "History, our past and future." Suomenkin "maajoukkue" oli huomattava, yli kolmekymmentä tutkijaa pääedustajanaan järjestön istuva presidentti, professori emerita Marjatta Hietala Tampereen yliopistosta. Samaan aikaan Pekingissä olivat käynnissä sekä yleisurheilun maailmanmestaruuskilpailut että Japania vastaan käydyn sodan 70-vuotisjuhlaparaatin sotilasharjoitukset. Ohikulkumatkalla Pekingissä ehdimme nähdä vilaukselta panssarivaunuja harjoitusajossa muistutuksena eri tavoista käsitellä toisen maailmansodan historiaa. Tuota pikaa luotijuna kuljetti meidät 600 kilometrin päähän Jinaniin käsittelemään menneisyyttä tutkijoiden näkökulmasta.

Konferenssi oli seitsemän miljoonan asukkaan Jinanissa kaikesta päätellen vuoden tapahtuma. Historiantutkija saattoi kerrankin pudistaa tomut nuhjuisen Marimekko-laukkunsa päältä ja kohottaa hieman päätään, sillä tutkijat olivat tapahtuman täysinpalveltuja päätähtiä. Hulppea ja tarkoin vartioitu Shandong-hotelli, ja viereinen Jinan Nanjiao -hotelli tarjosivat tapahtumalle värikkäät ja koristellut puitteet. Vieraita kyydittiin luksusautoilla hotellien välillä ja arviolta satapäinen joukko vapaaehtoisia opiskelijoita päivystivät hotellien aulassa ja käytävillä valppaana vastaamaan kaikkiin konferenssivieraiden kysymyksiin ja avunpyyntöihin. He jalkautuivat jokaiseen konferenssin sessioon yleisöksi, hoitivat tietotekniset ongelmat, sekä tekivät esiintymisistä tiivistelmiä, jotka julkaistiin seuraavana päivänä konferenssimateriaalina. Jokainen sessio dokumentointiin myös videokuvaamalla.

Päähotellissa järjestettiin myös samaan aikaan konferenssivieraita palvelevat kirjamessut. Ilmaiset postikortit kotiväelle ja silkille painettu Sunzin *Sodankäynnin taito* (alkuperäinen noin 500−300 ennen ajanlaskun alkua) eivät olleet ollenkaan hullumpia matkamuistoja!

Avajaisista Buddhavuorelle

Konferenssin avajaisseremonia muistutti YK:n huippukokousta simultaanitulkkauksineen. Seremoniassa kuultiin juhlapuheet professori Hietalalta, järjestön pääsihteeri Robert Frankilta, sekä Kiinan kansantasavallan presidentin edustajalta, Kiinan historioitsijayhdistykseltä ja Shandongin yliopiston edustajalta. Musiikkiesityksen jälkeen pidettiin kaikki konferenssin kolme keynote-luentoa suuren mittaluokan teemalla “Nature and Human History”, ja niiden esittäjät tulivat Euroopasta, Afrikasta ja Kiinasta. Avajaisillalliselle kävelimme kauniisti pukeutuneiden nuorten kiinalaisnaisten muodostamaa kunniakujaa pitkin aplodien saattelemana kuin Oscar-gaalaan osallistujat konsanaan. Shandong-hotellin puolella esitetyt puheet lähetettiin valkokankaalla myös oman hotellimme illallissaliin.

KUVA 1. Konferenssi-illallisen hulppeat puitteet. Kuva Eerika Koskinen-Koivisto.

Järjestelyjen massiiviset mittasuhteet ulottuivat miljoonakaupungin kaduille: siellä täällä oli tienvarsilla konferenssin mainoksia ja bussien etuikkunoissa sekä TV-tornin korkeuksissa oli tekstit, joissa kehotettiin kaikkia toivottamaan onnea historioitsijoiden menestykseksi. Myöskään ei voinut olla huomaamatta massiivisia kukkaistutuksia, jotka oli sommiteltu konferenssia varten suunnitellun logon muotoon, jossa onnea tuova pilvi ajaa historian vaunuja eteenpäin. Kaupungin tungoksessa liikkuessamme saimmekin huomata olevamme ICHS-nimikyltteinemme bongauksen ja toisinaan jopa valokuvauksen kohde. Järjestäjien taholta konferenssivieraat saivat huomata olevansa osa kiinalaista historiapolitiikkaa, hyvän kuvan näyttämistä länsimaiselle tiedeyhteisölle sekä ulospäin julkisuuteen.

Jinan ei ole eurooppalaisten näkökulmasta tunnetuimpia paikkoja. Se sijaitsee Shandongin maakunnassa, Koreanlahden eteläpuolella. Maakunta tunnetaan historiallisesti erityisesti taolaisuuden, buddhalaisuuden ydinalueena ja kungfutselaisuuden syntysijana. Jinanin kaupunkialueella toimii yhä buddhalaisluostari. Luostarivuori ympäröivine valtaisine puistoalueineen olikin pakollinen nähtävyys samoin kuin vanhakaupunki, sekä lukuisat lähteet ja kanaalit, joiden verkosto ulottui konferenssialueelle asti.

KUVA 2. Näkymä Tuhannen Buddhan vuorelta. Kuva Pasi Saarimäki.

Konferenssin monentasoiset teemat

Avajaisseremonian jälkeisille alkupäiville oli sijoitettu paneelit, jotka edustivat konferenssin neljää pääteemaa: China from the Global Perspectives, tunteiden historia, vallankumoukset maailmanhistoriassa sekä historiantutkimuksen digitaalinen käänne. Matkaseurueestamme Eerika Koskinen-Koivistolle ja Pirita Frigrenille antoisimmaksi alkuviikon ohjelmanumeroksi osoittautui muistitietoa käsittelevä pyöreän pöydän keskustelu, joka kesti ilta seitsemästä lähes puoli yhteentoista yöllä! Keskustelijat edustivat erityisesti entisen itäblokin maita, joissa muistitietohistorian metodien kehittäminen ja legitimoiminen osaksi historiantutkimuksen valideja metodeja 1970-luvun lopulta lähtien edusti koko oral history -alan pioneerityötä. Muistitietohistorian suosio edesauttoi käsittelemään tavallisten ihmisten kokemuksia 1900-luvun historiasta ja erityisesti kommunismin kaatumisesta 1989 jälkeen. Keskustelussa tuotiin esimerkkejä myös muistitietohistorian mahdollisuuksista tutkia esimerkiksi eteläafrikkalaisten mustien ja apartheidia vastustaneiden valkoisten nuorten kokemuksia. Sessiossa kävi ilmi myös, että Buenos Airesissa on käytetty

muistitietoa menetelmänä koulujen historianopetuksessa. Oppilaat ovat haastatelleet isovanhempiaan ja vanhempiaan esimerkiksi heidän kokemuksistaan Argentiinaa johtaneen sotilasjuntan (1976−1983) aikana. Suomesta eduskunnan kirjaston vastaava tutkija Joni Krekola esitteli vuonna 1988 tehtyä suomalaisten kansanedustajien haastatteluaineistoa, joka sisältää noin 60 000 litteroitua sivua toistaiseksi hyvin vähän tieteellisessä tutkimuksessa käytettyä aineistoa. Pyörittelimme silmiämme ja totesimme yhteen ääneen, että piti lähteä Kiinaan asti, jotta saimme tietoomme moisen aineistovihjeen.

Konferenssin loppuviikko oli omistettu pääteemojen ulkopuolisille sessioille eli "erikoisteemoille". Samaan aikaan saattoi olla käynnissä yli 20 sessiota, joista konferenssimatkaajan tuli valita mieluisin ja jättää armotta monta kiinnostavaa sessiota kokematta. Yhdeksi onnistuneista valinnoista osoittautui pyöreän pöydän keskustelu "New Approaches in the Field of Biography", jossa esiintyivät Tiina Kinnunen Oulusta, Maarit Leskelä-Kärki Turusta, Birgitte Possing Tanskasta, Catherine Horell Ranskasta ja Benito Bisso Schmidt Brasiliasta. Keskustelun myötä laajeni käsitys siitä, miten monia ajallisia tasoja elämäkerrallinen esitystapa kantaa mukanaan ja miten monenlaisia muita historian esittämisen tapoja elämäkertahistoria tarjoaa kuin perinteisen kehdosta-hautaan-konventiota mukailevan. Esimerkiksi Schmidt on omissa tutkimuksissaan vienyt suurmiesten – ja naisten – elämäkertagenren uudelle taajuudelle esittämällä tavalliset oikeistodiktatuurin ajan brasilialaiset sankareina heidän onnistuessaan säilyttämään elämässään jonkin verran universaaleja vapauksia alistavasta valtiosta huolimatta.

Yleisökeskustelussa nousi esiin tärkeitä huomioita siitä, miten yksilön mieltäminen relevantiksi tutkimusyksiköksi vaihtelee kulttuureittain riippuen siitä, mikä on yksilön ja kollektiivin suhde. Myös kirjoittajan suhteella tutkimuskohteeseen on historiantutkimuksen eri lähestymistavoista kenties suurin rooli juuri elämäkertatutkimuksessa. On eri asia lähestyä tutkimuskohdettaan esimerkiksi vastenmielisyyttä, kunnioitusta, toimittajan uteliaisuutta tai ystävyyttä tuntien.

Naishistorian pyörteissä

Konferenssin yhteydessä järjestettiin lukuisten alajärjestöjen omia konferenssitapaamisia, mukaan lukien kansainvälinen naishistorian tutkijoiden tapaaminen (International Federation for Research in Women's History, IFRWH), jonka ohjelmaan oma paneelimme oli sijoitettu. Toisen pääteeman, "Women and modernity", mukaisesti käsittelimme varhaismodernin ja modernin ajan rajanvetoja eri sukupuolten työn ja toimeentulon keinojen historian näkökulmasta (Maria Ågren & Ann-Catrin Östman), maataloustyön, naisten ja moderniteetin kohtaamista (Pirjo Markkola & Ann-Catrin Östman), yksinhuoltajaäitien taloudellisia turvaverkkoja 1800-luvulta 1900-luvun alkuun (Pasi Saarimäki & Pirita Frigren) sekä modernin naisen ihanteen ja todellisuuden suhdetta naisten muistellessa valintojaan palkkatyön ja kotiäitiyden väliltä (Eerika Koskinen-Koivisto & Kirsi-Maria Hytönen).

KUVA 3. Kirjoittajien oma paneeli. Esitystään pitämässä Pirita Frigren ja Pasi Saarimäki. Kuva Kirsi-Maria Hytönen.

IFRWH:n oman alakonferenssin merkittävimmät keskustelut käytiin kaksiosaisessa paneelikeskustelussa "Women's History at the Cutting Edge I & II". Ensimmäiseen keskusteluun osallistuivat Karen Offen (USA), Jane Purvis (Iso-Britannia), Natalia Pushkareva (Venäjä, poissaolevana, kirjallinen esitelmä), Françoise Thébaud (Ranska), Rui Kohiyama (Japani) ja Yan Chen (Kiina). Toisessa osiossa keskustelussa olivat mukana Joanna de Groot (Iso-Britannia), Catherine Carstairs ja Nancy Janovicek (Kanada), Maria Bucur-Deckard (USA) ja Marianna Muravyeva (Iso-Britannia). Pöytä pyöri erityisesti naishistorian feministisen syntyhistorian ja nykytilanteen välillä. Naishistoria on muuttunut monissa maissa sukupuolihistoriaksi ja laajentunut mieshistorian ja maskuliinisuuden tutkimuksen pariin. Suomessa on koettu hyväksi, että sukupuoli näkyy historian oppiaineissa ja tutkimuksessa muun opetuksen ja tutkimuksen ohessa ilman, että sukupuolihistoriaa on eristetty omaksi oppiaineekseen. Tämä on edesauttanut sukupuolihistorian siirtymistä marginaalista lähemmäs valtavirtaa. Toisaalta nykyään sukupuolihistoria liikkuu enemmän empiirisen tutkimuksen ja menneisyyden sukupuolittuneiden rakenteiden ymmärtämisessä kuin kriittisessä teorianrakennuksessa. Samalla siitä on tullut vähemmän feminististä.

Siinä missä läntinen naishistoria on paljolti ollut naisliikkeiden ja naisten yhteiskunnallisen aktiivisuuden historiaa, globaalista näkökulmasta suurimpia haasteita ovat tavallisten naisten äänien tavoittaminen yhteiskunnissa, joissa kirjallisia lähteitä ei välttämättä ole käytettävissä − esimerkiksi Afrikassa. Etniset vähemmistöt ovat naishistorian saralla yhä aliedustettuina ja tutkimuksen painopiste on yhä paljolti anglosaksisessa maailmassa. Jinanin konferenssissa virkistävän poikkeuksen tähän toivat esimerkiksi afrikkalaiset esitelmöitsijät tyttöyden historiaa käsittelevässä sessiossa sekä Intian presbyteerikirkkoa, Pakistanin lentoyhtiötä ja Bengalin ja Argentiinan lehdistöä naisten työmarkkinoiden ja modernisaation näkökulmista käsittelevät esitelmät. Pyöreän pöydän keskusteluissa erityisen mielenkiintoista oli

kuulla, miten naishistorian rooli ymmärretään Kiinassa ja Japanissa. Niissä naishistoria joutuu yhä perustelemaan paikkaansa historiantutkimuksen kentällä, mutta esitelmät antoivat tutkimustilanteesta suomalaisesta näkökulmasta yllättävän monipuolisen ja aktiivisen kokonaiskuvan.

KUVA 4: Naishistoriaa pyöreän pöydän äärellä. Kuvassa myös kaikkialla läsnä oleva kuvauskalusto. Kuva Eerika Koskinen-Koivisto.

Hyvällä mielellä kohti Poznania

Mitä voi sanoa konferenssin annista kaiken kaikkiaan? Vastaavan mittaluokan historia-olympialaisia tulemme tuskin aivan heti kokemaan. Konferenssi-illallinen ei tule montaa kertaa elämässä alkamaan siten, että tarjoilija asettelee lautasliinan syliin Richard Claydermanin tai Titanicin tunnusmusiikin soidessa taustalla. Jinanin kaunis luonto ja kaupungin hälinä sulautuivat toisiinsa, ja miljoonakaupungissa oli yllättävän helppo liikkua jopa jalkaisin. Koiranlihan syömistäkään ei tarvinnut pelätä, sillä ihmisen paras ystävä ei kuulu kiinalaiseen kesäajan ruokakalenteriin eikä Shandongin alueen ruokakulttuuriin. Sisällön puolesta palasimme Suomeen viritettyinä uusille taajuuksille erityisesti nais- ja sukupuolihistorian suhteen, mutta satunnaiset ekskursiot esimerkiksi demografian historian alajärjestön sessioihin avarsivat myös kyseisen tutkimuskentän tilannetta. Kiinan kansainvälisten suhteiden historia oli konferenssin näkyvin aihe. Näin ollen oli ainutlaatuinen kokemus olla osa Kiinan ja muun maailman kohtaamista.

Konferenssi päätösseremoniassa ratkaistiin vuoden 2020 maailmankongressin tapahtumapaikka. Finaalissa vastakkain olivat Ateena, Poznan (Jyväskylän ystävyyskaupunki) ja Tampere. Niin siinä vain kävi, että puolalaiset saavat alkaa taittelemaan serviettejä ja teettämään konferenssijulisteita. Se kannattaakin tehdä hyvissä ajoin, jos aikoo vetää vertoja kiinalaiselle konferenssikattaukselle.

KUVA 5: Tutustumista Tsingtao-olueen. Kuvassa Pasi Saarimäki ja Kirsi-Maria Hytönen. Kuva: Satu Lidman. Ensi kertaa Kiinassa oleville tutkijoille eksoottisia makuelämyksiä tarjosivat esimerkiksi luineen päivineen paloiteltu kana ja mädätetty tofu (niin sanottu stinky tofu).

FM Pirita Frigren, FT Kirsi-Maria Hytönen ja FT Pasi Saarimäki työskentelevät Historian ja etnologian laitoksella Jyväskylän yliopistossa. FT Eerika Koskinen-Koivisto työskentelee Filosofian, historian, kulttuurien ja taiteen tutkimuksen laitoksella Helsingin yliopistossa.

Kiitämme Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitosta, Emil Aaltosen Säätiötä, Oskar Öflunds Stiftelseä, Historiatieteiden tohtoriohjelmaa, Kansansivistysrahastoa sekä Palkansaajasäätiötä matkamme mahdollistamisesta.